

PSZCZOŁKA (29) *sb f*

f (29), może *m* (1) [znaczn. 2.].

pczołka (17), **pszczołka** (12); *pczołka LibMal, RejJóz, BielKom, RejWiz* (5), *RejZwierz* (2), *RejZwierc* (7); *pszczołka Mącz, CzechRozm, CzechEp, Calep, GrabowSet, LatHar, SkarKaz, KlonFlis, KlonWor* (4).

o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

sg *N* pszczołka (15). ◇ *G* pczołki (2). ◇ *I* pszczołką (1). ◇ *pl N* pszczołki (7). ◇ *A* pszczołki (3).
◇ *I* pszczołkami (1).

Sł stp brak, Cn: pszczółka, Linde XVIII w.: pszczółka.

1. *Dem. od „pszczoła”*; *apicula Mącz, Calep, Cn; parva apes Calep; nympa, pullus apum Cn* (28) :
Pczołká też to máły kofzt/ iedno iey dáć pniaczek/ Závždy też ten ná mistrzá pilnie robi żaczek.
RejWiz 56; *Mącz* 12a; *Abowiem pátrzay iáko pczołki/ choć niema twarz [= zwierzę]/ iáko fie w*
tym wedle przyrodzenia fwego nadobnie fprawuią. RejZwierc 16, 108v; *Calep* 80a; *KlonFlis* A4;
Tákże/ gdzie też bywáią domowe iálfkołki/ Iuż y tám niebożátká nie wfkuráią Pfczołki. KlonWor
45; [Vbogie pfczołki/ áza nie ftoią przy Krolu fwym? *ArtHom* C3].

W porównaniach (14): *RejJóz* Dv; *BielKom* E4v; *Obieray iáko pczołká w káżdym zyołku f máku/*
A przy tym który lepfzy zoftaway przyf máku. RejWiz 80v, 7, 80v [2 r.]; *Bowiem kto iey [cnoty]*
by pczołki z młodu nie włápi/ Ná ftárość goniąc fie z nią/ fnaż fie próżno kwápi. RejZwierz 31,
130v; *A zbierác fobie czo potrzebnieyfzego z nadobnych y przykłádow y obyczáiow/ iáko*
pczołká zbyera fobie z nadobnych zyołek przyf máki fwoie. RejZwierc 17, 16, 209, 214; *iż to oná*
[katolika rzymská] podobno dofkonálfsza ieft/ niż był Chriftus: iż ieft świetfsza [...] niż był Chriftus
y fczęfliwfsza niż byli Apoftołowie z zboreczkami fwoimi/ ktore závždy przy fobie heretyki/ iáko
pfczołki trędy miewáią. CzechEp 46; *KlonWor* 45; [wefeli żołnierze/ Strzegą fwego Hetmaná/ by
pfczołki mácierze. *RymszaDeket* 14].

Przysłowie: *áčż ci y to nie dżiw/ boć też y ofá iádowita z nalepfzego żiołká/ z ktorego fłodki miód*
dobra pfczołká/ coś gorzkiego zgromadza CzechRozm 198v.

Fraza: »pszczołka miód (z)nosi (a. niesie), zbierająca« [szyk zmienny] (3:1): *RejZwierc* 209, 214;
Czątko máluczka/ tu krotko żyiąca [tj. człowieku]/ Y ták lękliwa/ że/ miód zbieráiąca Pfczołká/
cię trwoży GrabowSet T3; *Pfczołki kmietce kmiotowny gdy fię komu mnożą: Miód niofá nam ná*
żywność/ wołk ná fłużbę Bożą. KlonWor 11.

Wyrażenie: »pszczołki robotne« (1): *Więc y pfczołki robotne znáią dobrodzieiá Ktory ich opátruie*
KlonWor 12.

Szereg: »mrowki i pczołki« (1): *Wilk powiedáią iż nie tyie leżąc [...]. Pátrzay ná mrowki pátrzay y*
ná pczołki/ Y Myfzy fiedząc nie gonią Puftołki. RejZwierc 221.

Przen (2) :

W przeciwstawieniu: »pszczołka ... paják« [w nawiązaniu do przysłowia cf PSZCZOŁA] (1): *Dla*
tego też tu małz ofobne modlitwy y rozmaíte nabożeńftwá ku tey świetey Pánnie. Z ktorych pożytek
znáczny odniefiefz/ iefli pfczołką á nie páiąkiem będziefz. LatHar 478.

Szereg: »pszczołki i robaczkiwie boży« (1): Ták y my podłemi ludźmi w szpitalách/ w szkółách/ w kłaźtorách/ we wsiách y kmiecych domkách/ nie gardźmy. wšytko to pšczołki y robaczkiwie Boży/ ktorzy w niebie będą wielkiemi/ y tu ná źiemi wšytko z ich roboty kmiecey mamy. *SkarKaz* 84a.

2. *n-pers (f a. m) (1)* : wzyalem vpczolky na wrocławłkyey vliczy szuknyą dzika kthoram vřchamothulach zařtawyl *LibMal* 1545/101v.

MP, (MPi)